

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART HÄÄDEMEESTE VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

TAL
TECH

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	HÄÄDEMEESTE VALD
TEEKAAARDI KOOSTAJA	Sirli Pedassaar-Annast, Külliki Kiiver
TOIMETAJAD	Ulrika Hurt, Tarmo Tuisk
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajanduslane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	8
IV KOOSTÖÖ	9
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	10
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID.....	11

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

Suurimaks probleemiks jäätmemajanduse valdkonnas on:

- ehitusjätmete kogumine ja taaskasutus;
- puudub info sellest, millised jäätmed kellelgi üle jäävad ja kes võiks neid taaskasutada;
- ringmajanduse abil saaks vald lahendada peamiselt kommunaalvaldkonna probleeme, ehk teede hooldus ja komposti tootmine valla haljasaladel tekkivast haljastujätmetest.

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

ESIMESE PRIORITEEDINA:

- ringmajandusalane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine.

TEISE PRIORITEEDINA:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

ESIMESE PRIORITEEDINA:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil.

TEISE PRIORITEEDINA:

- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- Energia- ja kliimakavad on vastu võetud, sh valdadel on ühine KEKK;
- Pärnumaa Arenduskeskuses toimuvad korra kuus rohekolmapäevad, näiteks on valitud välja ja koolitatud 25 *zero-waste* saadikut küsimustes, kuidas kogukonnapõhiselt materjale ringlusse võtta;
- korraldatud jäätmeveol on vald suunanud jäätmed uuesti ringlusesse;
- teede korrastamisel kasutatakse võimalusel materjale (asfalt) teistkordselt;
- ehitustööde tellimisel suunatakse partnereid materjale ringlusse võtma, samuti suunatakse töökorras vahendeid uuesti kasutusse (nt ühes hoones üle jäänud õhksoojuspump läheb kasutusele teise hoonesse);
- haridusasutuses on käsitööõpetuses kasutusel tootmisjäägid;
- vallas on olemas rõivalaenus ja aktiivselt suunatakse rõivaid, jalanõusid ja muud kaupa uutele tarbijatele läbi laatade ja müügipäevade;
- OÜ Tuisu on teinud keskkonnaloa ning kasutab lammutusjäätmeid sekundaarseks tootmiseks.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Eesmärgid jäätmemajanduse valdkonnas:

- vähemalt baastaseme saavutamine kõikides minuomavalitsus.ee jäätmemajanduse näitajates;
- ehitus- ja lammutusjäätmete müügiplatvorm;
- biojäätmete väärimine maakonna piires;
- korraldatud jäätmeveo maakondlikult organiseerimine.

Keskkonnohoiuga seotud eesmärgid:

- maakondlik spetsialist keskkonnahoidlike riigihangete toetamiseks;
- kogukondliku konsensususe saavutamine rohepöörde teemade osas;
- valla territooriumile jäätmejaama rajamine koos ringmajandusliku poolega.

PRIORITEETSEMAD HUVIPAKKUVAD TEEMAD:

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- avalike hoonete ja tee-ehituse rohehanked

Ringmajandusalane teavitustegevus

- "ringmajanduse saadikud" ettevõtetesse

Jäätmemajanduse edendamine

- nutikad prügikastid
- ehitus- ja lammutusjäätmete müügiplatvorm
- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine)
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

KÕIGE OLULISEM PRORITEET:

- Turba tootmise vähendamine, sh ekspordi vähendamine. Turba suurem väärindamine.

OLULISED TEEMAD:

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- tööstussümbioos
- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- tööstussümbioosi edendamine
- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti ametikoha loomine
- ringmajanduskeskused / parandustöökojad / uuskasutuskeskused
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- ringse linna/piirkonna projekt

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Jäätmemajanduse edendamine		..
Ringmajandusalane teavitustegevus		...
Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes		...
Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes		...
Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine		...

Äri- ja koostööudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine		...
Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel		...
Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine		...
Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil		...
Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine		...

Kavandatavad uuringud või analüüsid ringmajanduse valdkonnas:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Ringmajandust praktiseerivate ettevõtete hulk ja tegevusvaldkonnad		...
Vallas olevate hoonete hulk, mille lammutamisel on võimalik tekkiv materjal uuesti kasutusele võtta		...
Kuidas soodustada lammutusjätmete uuesti ringlusesse võtmist		...

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOORIUMIL

- Esimene eelistus, sest mida lähedamal on materjali võimalik kasutada, seda parem.

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- Teine eelistus, kui omavalitsuse tasandil ei ole võimalust materjali ringlusse saata.

RINGMAJANDUSE ALANE RIIGI TASANDI JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

- Eelistatud riiklike projektide puhul, kus riik suunab ringmajanduse alast koostööd.

MUU KOOSTÖÖMUDEL

- Hetkel muid koostöömudeleid prioriteediks ei seata.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- Praegused seadused pigem pidurdavad ringmajanduse arendamist. Mitmetes valdkondades on materjalide kasutusele võtmiseks vajalikud keskkonnalaad ja nii ongi lihtsam ja kiirem lahendus uute materjalide ostmise;
- jäätmekäitlusloa hankimine on ettevõtja jaoks sageli keeruline. Näiteks haljastusjätmete kompostimiseks on vaja jäätmekäitlusluba, kuid see on liiga suur administratiivne koormus;
- riigi poolt oleks abiks juhendid ja hea praktika keskkonnahoidlike riigihangete kohta.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Eeskujulik - jäätmekavas on määratud eesmärgid ja tegevused, kuidas suurendada jäätmete ringlusse võtmist.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri? (minuomavalitsuses on 2021 aasta andmed, meie uuendasime jäätmehoolduseeskirja 2022. aastal).

Eeskujulik - jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud, et korraldatud jäätmeveo raames on liigiti kogumine (lisaks segaolmejäätmetele vanapaber, bio- ja suurjäätmed) kõigile jäätmevaldajatele kohustuslik.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Edasijõudnu - lepingud taaskasutusorganisatsioonidega on uuendatud/sõlmitud viimase viie aasta jooksul.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Eeskujulik - on nõutud, et vähemalt 50% jäätmeveo raames kogutud jäätmetest on võetud ringlusse.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Baastase - minimaalse võrgustiku olemasolu (Pakendiseadus, paragrahv 171).

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Eeskujulik - korraldatud jäätmeveo raames kogutakse vähemalt järgmised jäätmed liigiti: segaolme, paber-, bio-, pakend- ning suurjäätmed.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Eeskujulik - vähemalt viiel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 40 tundi nädalas ja vähemalt 8 tundi ühel puhkepäeval.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Edasijõudnu - jäätmejaam võtab vastu ehitusjäätmeid.

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Edasijõudnu - omavalitsuse veebilehel on leitav informatsioon jäätmeteket vältivate tegevuste kohta.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalasid?

Baastase - omavalitsuse üld- või eriplaneeringu kavandamisel on eraldi käsitletud taastuenergiaalasid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik - viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, koolitus, infotund või kampaania aastas.